TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

10 công trình kiến trúc Phật giáo hiện đại giàu chất thơ trên thế giới

ISSN: 2734-9195 13:45 21/11/2026

Có lẽ, vẻ đẹp sâu xa nhất của kiến trúc Phật giáo không nằm ở quy mô đồ sộ hay sự cầu kỳ của hình thức, mà ở khả năng giúp con người tìm lại sự cân bằng giữa thế giới bên ngoài và nội tâm bên trong

Từ những ngôi chùa mang dáng dấp kiến trúc truyền thống đến các không gian thiền định tối giản, kiến trúc Phật giáo đương đại đang mở ra nhiều cách biểu đạt mới mẻ.

Mỗi công trình không chỉ là một sáng tạo về hình khối, vật liệu và không gian, mà còn là sự tiếp nối tinh thần Phật giáo trong mối tương giao với thiên nhiên, văn hóa và đời sống con người.

Kiến trúc tôn giáo luôn mang trong mình những giá trị vượt lên trên công năng xây dựng thông thường. Với đặc tính gợi mở sự chiêm nghiệm và hướng nội, các công trình này trở thành biểu tượng của những giá trị chung, lịch sử và di sản văn hóa của cộng đồng. Kiến trúc Phật giáo cũng không nằm ngoài dòng chảy ấy.

Hình thành từ những thế kỷ đầu tiên trước và sau Công nguyên tại tiểu lục địa Ấn Độ, các công trình kiến trúc Phật giáo được xây dựng nhằm nuôi dưỡng sự tỉnh thức, chiêm nghiệm và đời sống nội tâm. Thông thường, chúng mang hình thức tu viện, giảng đường, chính điện hoặc bảo tháp. Trải qua thời gian, kiến trúc Phật giáo ngày càng hiện diện rộng rãi ở nhiều quốc gia và nền văn hóa khác nhau. Ngày nay, các ngôi chùa và không gian Phật giáo hiện đại được thiết kế theo những phong cách đa dạng, phản ánh sự phong phú của các truyền thống và tông phái trong Phật giáo.

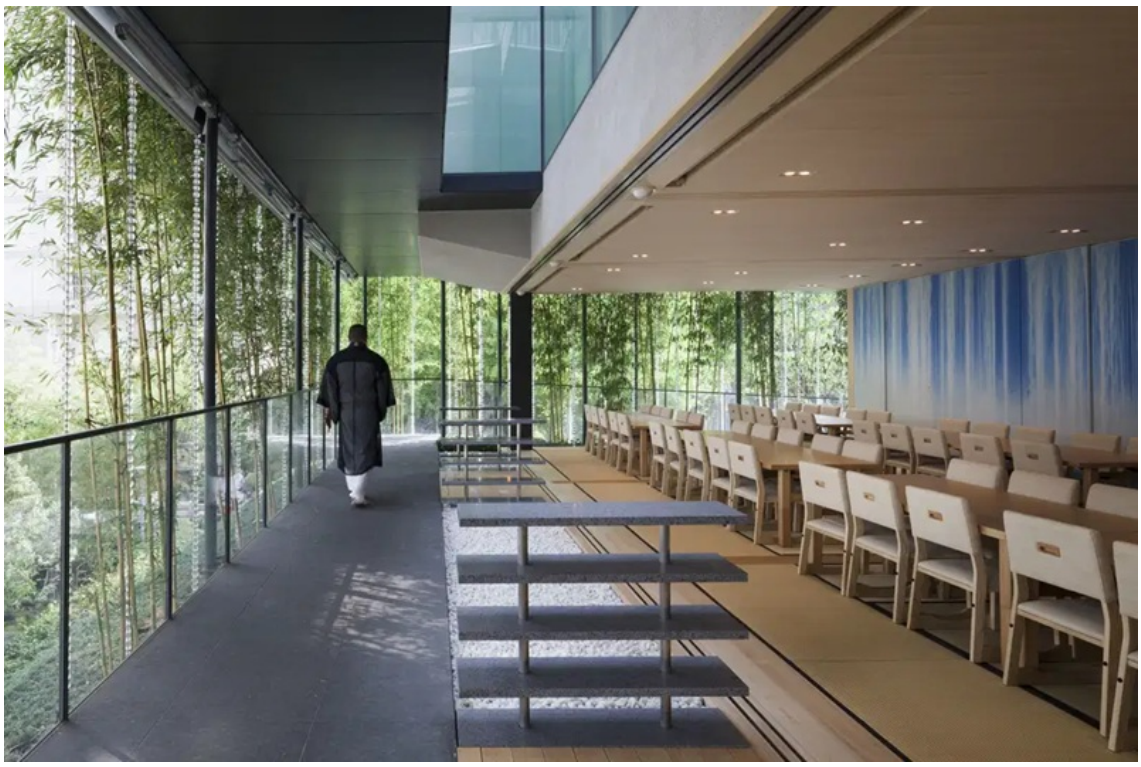
Thông qua cơ sở dữ liệu kiến trúc Architizer, bộ sưu tập này giới thiệu những công trình được hình thành trên nền tảng cảm hứng từ giáo lý đức Phật. Lấy biểu tượng Phật giáo và thực hành tâm linh làm nguồn cảm hứng, các thiết kế được tổ chức theo những ý niệm gắn với thiên nhiên và trình tự trải nghiệm không gian. Từ sự tỉ mỉ trong kỹ thuật chế tác đến cách lựa chọn, xử lý vật liệu,

mỗi công trình đều tìm cách chuyển tải tư tưởng Phật giáo thông qua diện mạo kiến trúc, cấu trúc bề mặt và những trải nghiệm cảm nhận bằng xúc giác.

1. Đền Ekoin Nenbutsudo - Yutaka Kawahara Design Studio, Tokyo, Nhật Bản

Ảnh: Xưởng thiết kế Yutaka Kawahara

Ảnh: Xưởng thiết kế Yutaka Kawahara

Được xây dựng tại Tokyo,ngôi đền này được tổ chức theo cấu trúc xếp tầng nhằm thích ứng với diện tích mặt bằng hạn chế. Thiết kế nổi bật với những chi tiết độc đáo như khu rừng tre và mặt tiền ốp pha lê Swarovski. Thông qua ngôn ngữ kiến trúc ấy, công trình hướng đến việc tái hiện một cách khái niệm thế giới "Gokuraku" (Cực Lạc), cảnh giới an vui, thanh tịnh trong quan niệm Phật giáo Đại thừa.

2. Tu viện Thủy Nguyệt (Water-Moon Monastery) - KRIS YAO | ARTECH, Đài Loan

Tọa lạc trên vùng đồng bằng Guandu, hướng ra sông Keelung, Tu viện Thủy Nguyệt được thiết kế như một không gian tâm linh thanh tĩnh, tách khỏi nhịp sống ồn ào bên ngoài.

Ảnh: KRIS YAO | ARTECH

Ảnh: KRIS YAO | ARTECH

Ảnh: KRIS YAO | ARTECH

Điểm nhấn của công trình là hồ sen dài khoảng 260 feet (tương đương 79 m) cùng bức tường gỗ được chạm khắc toàn văn hoặc các nội dung kinh điển từ Bát Nhã Tâm Kinh nổi tiếng. Những yếu tố này góp phần truyền tải tinh thần Thiền tông và tư tưởng giác ngộ trong giáo pháp đức Phật, đồng thời tạo nên sự kết nối giữa cảnh quan thiên nhiên với không gian tu tập.

3. Trung tâm Tu tập Phật giáo (Buddhist Retreat Centre) - bureau SLA, Hengstdijk, Hà Lan

Trung tâm Thiền định Metta Vihara do bureau SLA thiết kế nằm gần biên giới Bỉ, trong một ngôi làng nhỏ của Hà Lan. Công trình được xây dựng dành cho Cộng đồng Phật giáo Triratna (Tam Bảo), với các không gian chức năng gồm thiền đường, khu lưu trú, thư viện và nhà ăn.

Ảnh: Văn phòng SLA

Ảnh: Văn phòng SLA

Dựa trên hình thức mái Mansard (kiểu mái có hai độ dốc ở mỗi phía, thường gặp trong kiến trúc châu Âu), công trình được phát triển bằng ngôn ngữ kiến trúc hiện đại, kết hợp lớp vỏ kim loại dạng tôn sóng với gỗ tuyết tùng đỏ phương Tây. Sự phối hợp giữa những vật liệu này tạo nên diện mạo giản dị nhưng giàu cá tính, phù hợp với tinh thần sinh hoạt cộng đồng và thực hành tâm linh.

4. Vườn Nhật Bản Portland (Portland Japanese Garden) - Kengo Kuma and Associates, Portland, Oregon, Hoa Kỳ

Thiết kế của kiến trúc sư Kengo Kuma dành cho Vườn Nhật Bản Portland được định hướng như một chốn tĩnh tâm và không gian giao lưu văn hóa. Công trình được tổ chức với các phòng học, không gian đa chức năng, thư viện và trà thất.

Ảnh: Kengo Kuma and Associates

Ảnh: Kengo Kuma and Associates

Ảnh: Kengo Kuma and Associates

Một sân trong rộng với những phiến đá lớn được hình thành dựa trên cảm hứng từ truyền thống *Monzenmachi* của Nhật Bản, mô hình khu dân cư, phố xá phát triển quanh cổng các ngôi chùa và đền thờ. Qua đó, kiến trúc không chỉ tạo dựng một không gian thưởng ngoạn cảnh quan mà còn khơi gợi mối liên hệ giữa đời sống văn hóa, tinh thần cộng đồng và sự chiêm nghiệm.

5. Khmeresque - Archium, Battambang, Campuchia

Khmeresque được xây dựng như một ngôi chùa thuộc Phật giáo Won tại Campuchia. Công trình khai thác những giá trị truyền thống địa phương và bản sắc văn hóa Khmer, tạo nên không gian sinh hoạt chung với sự kết nối linh hoạt giữa khu vực trong nhà và ngoài trời.

Ảnh: Archium

Ảnh: Archium

Ảnh: Archium

Các vật liệu bản địa được kết hợp cùng những yếu tố tự nhiên của cảnh quan, giúp công trình hòa nhập với môi trường xung quanh. Thay vì tạo ra một kiến trúc tách biệt với bối cảnh địa phương, thiết kế hướng đến sự gắn bó hữu cơ giữa công trình, thiên nhiên và văn hóa sở tại.

6. Hojo-an sau 800 năm - Kengo Kuma and Associates, Kyoto, Nhật Bản

Được hình thành như một phiên bản hiện đại hóa của túp lều di động do nhà sư Kamo no Chomei (1155-1216) từng sử dụng, thiết kế của Kengo Kuma là sự tri ân đối với không gian sống nhỏ gọn, hiệu quả của vị tác giả Phật giáo Nhật Bản này.

Lấy cảm hứng từ tư tưởng sống giản dị và tinh thần tối thiểu hóa nhu cầu vật chất, công trình được phát triển như một dạng nhà ở quy mô nhỏ, sử dụng các tấm màng ETFE (ethylene tetrafluoroethylene - vật liệu polymer có độ trong suốt, nhẹ và linh hoạt, thường được ứng dụng trong kiến trúc) có thể cuộn lại, kết hợp với hệ khung gỗ tuyết tùng.

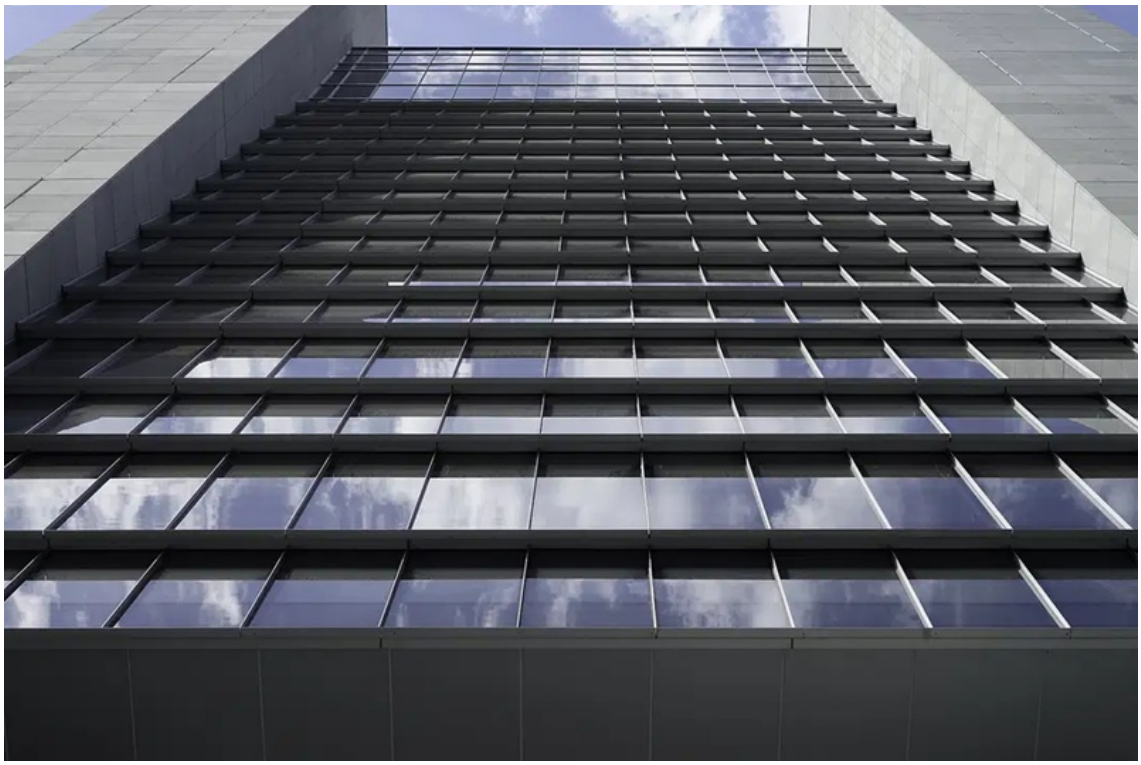
Qua cách xử lý vật liệu và cấu trúc, công trình gợi lại tinh thần của một không gian cư trú khiêm nhường, đồng thời cho thấy khả năng chuyển hóa những giá trị kiến trúc truyền thống vào ngôn ngữ thiết kế đương đại.

7. Chùa Bow Yun (Bow Yun Temple) - Studiobase Architects, Đài Loan

Chùa Bow Yun tọa lạc trên một khu đất hình chữ nhật kéo dài tại thành phố Đài Trung, Đài Loan. Về mặt hình khối, công trình được tổ chức thành hai tòa tháp cùng chia sẻ một khối đế chung.

Ảnh: Studiobase Architects

Ảnh: Studiobase Architects

Ảnh: Studiobase Architects

Mỗi tòa tháp bố trí nhiều không gian chức năng khác nhau, xoay quanh những khu vực rộng dành cho các sự kiện lớn và hoạt động đa mục đích. Cách tổ chức này tạo nên sự kết hợp giữa cấu trúc kiến trúc theo chiều đứng với nhu cầu sinh hoạt, tu học và giao lưu của cộng đồng Phật giáo.

8. Không gian Tĩnh tu Phật giáo (Buddhist Retreat) - Imbue Design, Grover, Utah, Hoa Kỳ

Nằm tại khu vực có tầm nhìn hướng ra Công viên quốc gia Capitol Reef, công trình được xây dựng như một không gian tĩnh tu giữa vùng sa mạc, phục vụ hoạt động thực hành Phật giáo Tây Tạng.

Ảnh: Imbue Design

Ảnh: Imbue Design

Tôn vinh những khoảnh khắc đa dạng của đời sống con người, thiết kế bố trí các khu vực dành cho thiền định tập thể cùng không gian lưu trú. Trong khung cảnh thiên nhiên rộng lớn và tĩnh lặng, công trình tạo điều kiện để con người tạm rời xa những xao động thường nhật, hướng đến sự lắng đọng nội tâm và thực hành tâm linh.

9. Bạch Tự (White Temple) - Takashi Yamaguchi & Associates, Kyoto, Nhật Bản

Tọa lạc bên một hồ nước rộng trong công viên tự nhiên, Bạch Tự được thiết kế như một không gian thiêng dành cho việc tưởng niệm và tôn kính tổ tiên bên ngoại.

Ảnh: Takashi Yamaguchi và Cộng sự

Ảnh: Takashi Yamaguchi và Cộng sự

Bên trong công trình có các bài vị thờ người đã khuất theo truyền thống Phật giáo Nhật Bản cùng một bàn thờ dạng phiến đá trắng. Toàn bộ cấu trúc kiến trúc được phát triển xoay quanh việc khai thác ánh sáng và cảm giác bồng bềnh, như thể không gian đang lơ lửng giữa mặt đất và mặt nước.

Sự kết hợp giữa sắc trắng, ánh sáng và cảnh quan hồ nước tạo nên một bầu không khí trang nghiêm nhưng không nặng nề, đưa hoạt động tưởng niệm trở thành một trải nghiệm chiêm nghiệm sâu lắng.

10. Viện Nan Tien và Trung tâm Văn hóa (Nan Tien Institute and Cultural Centre) - Woods Bagot, Wollongong, Australia

Viện Nan Tien do Woods Bagot thiết kế tọa lạc tại thành phố Wollongong, Australia, đối diện với ngôi chùa Phật giáo lớn nhất ở Nam bán cầu.

Đề cao giá trị của không gian và tránh cách tổ chức thứ bậc cứng nhắc, công trình được phát triển dựa trên hình tượng hoa sen, một biểu tượng quan trọng trong Phật giáo, gắn với sự thanh tịnh, giác ngộ và khả năng vươn lên từ môi trường bùn lầy.

Thiết kế dường như vươn lên từ chính địa hình khu đất, tạo nên một kiến trúc được hình thành và nuôi dưỡng từ đặc điểm tự nhiên cũng như những điều kiện sẵn có của địa điểm. Thay vì áp đặt một hình thức xa lạ lên cảnh quan, công trình tìm cách để kiến trúc phát triển hài hòa với bản sắc và tinh thần của vùng

đất.

Thay lời kết: Khi kiến trúc trở thành con đường chiêm nghiệm

Mười công trình, mười cách biểu đạt khác nhau, nhưng cùng gặp gỡ ở một điểm: kiến trúc Phật giáo không chỉ là nghệ thuật tạo dựng những không gian thờ tự, mà còn là hành trình chuyển hóa tư tưởng và tinh thần thành trải nghiệm sống động của con người.

Từ hình tượng hoa sen, mặt nước, rừng tre đến ánh sáng, vật liệu và những cấu trúc tối giản, mỗi chi tiết kiến trúc đều có thể trở thành một phương tiện gợi mở sự tĩnh lặng, tỉnh thức và kết nối với thiên nhiên. Điều đáng chú ý là những giá trị ấy không bị giới hạn trong một khuôn mẫu truyền thống. Chúng tiếp tục được diễn giải bằng ngôn ngữ kiến trúc mới, thích ứng với điều kiện văn hóa, xã hội và môi trường của từng quốc gia.

Có lẽ, vẻ đẹp sâu xa nhất của kiến trúc Phật giáo không nằm ở quy mô đồ sộ hay sự cầu kỳ của hình thức, mà ở khả năng giúp con người tìm lại sự cân bằng giữa thế giới bên ngoài và nội tâm bên trong. Một không gian kiến trúc thực sự có ý nghĩa không chỉ khiến người ta dừng chân để ngắm nhìn, mà còn khơi dậy mong muốn sống chậm lại, lắng nghe và chiêm nghiệm.

Khi tinh thần Phật giáo được chuyển tải vào kiến trúc bằng sự sáng tạo và thấu hiểu, mỗi công trình không đơn thuần trở thành một dấu ấn nghệ thuật, mà còn có thể là con đường dẫn con người trở về với sự an nhiên, tỉnh thức giữa đời sống hiện đại.

Tác giả: **Eric Baldwin**/Chuyển ngữ: **Thường Nguyên**

Nguồn: Architizer, *10 Poetic Examples of Modern Buddhist Architecture*
https://architizer.com/blog/inspiration/collections/buddhist/amp/

Ghi chú biên tập:

1] Gokuraku (Cực Lạc): Thuật ngữ bắt nguồn từ tiếng Nhật, tương ứng với khái niệm Sukhāvatī trong Phật giáo Sanskrit, chỉ cõi Tịnh độ của Đức Phật A Di Đà. Đây là một khái niệm quan trọng trong Phật giáo Đại thừa, đặc biệt gắn với truyền thống Tịnh độ.

2] Phật giáo Won (Won Buddhism): Là một truyền thống Phật giáo hình thành tại Hàn Quốc vào đầu thế kỷ XX, gắn với Đại sư Sotaesan (Thiếu Thái Sơn). Trường hợp công trình Khmeresque được giới thiệu là chùa Phật giáo Won tại

Campuchia là thông tin theo nguyên bản của tác giả, cần được đối chiếu thêm với hồ sơ dự án trước khi xác nhận.

3] Bát Nhã Tâm Kinh (Heart Sutra): Một bộ kinh quan trọng của Phật giáo Đại thừa, trình bày tư tưởng Bát Nhã và lý Không. Nguyên bản giới thiệu bức tường gỗ chạm khắc kinh điển này tại Tu viện Thủy Nguyệt. Cần đối chiếu tư liệu hình ảnh hoặc hồ sơ công trình để xác định chính xác nội dung được khắc trên tường.

4] Bài vị Phật giáo Nhật Bản (Ihai): Là những thẻ hoặc bảng ghi tên người đã khuất, được sử dụng trong nghi lễ tưởng niệm và thờ cúng tổ tiên tại Nhật Bản. Trong công trình Bạch Tự, nguyên bản đề cập đến việc lưu giữ các bài vị này cùng bàn thờ đá trắng, gắn với truyền thống tưởng niệm tổ tiên bên ngoại.

5] Vườn Nhật Bản Portland và truyền thống Monzenmachi: Monzenmachi là mô hình khu dân cư, phố xá hình thành quanh cổng các ngôi chùa hoặc đền thờ tại Nhật Bản. Công trình Vườn Nhật Bản Portland được giới thiệu như một không gian văn hóa và chiêm nghiệm lấy cảm hứng từ truyền thống này, không phải là một ngôi chùa Phật giáo theo nghĩa thông thường.